

GYS

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI PERSONELİ GÖREVDE YÜKSELME

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI PERSONELİ GÖREVDE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

ISBN 978-625-6890-45-9

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluđu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eđt. Dan. Hizm. Tic. AŐ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

7. Baskı: 2025, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçađ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. őti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız;

Diyanet İşleri Başkanlığı Personeli İçin Görevde Yükselme Sınavına Hazırlık Konu Anlatımlı - Soru Bankası yayını, en son yayımlanan sınav ilanındaki konular kapsamında, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. "Diyanet İşleri Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Yönetmeliği" konusu son sınav ilanı konuları arasında yer almamasına rağmen yazar komisyonumuz, ilgili konunun yayınımda yer almasının okuyucularımıza faydalı olacağı düşüncesiyle eklenmesini uygun görmüştür.

Yayınımda yer alan bazı soruların çözümlerine, baskı tarihinden sonraki güncellemelerine ve konulardaki ek formlara erişebilmek için dış kapakta yer alan QR kodu okutunuz. Yayınımda yer alan konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testler ile pratiğe ilişkin çok sayıda örneğe yer verilmiştir. Anlatılan konuların zihinde somutlaşması için konuların arasına yazar notları, şemalar ve tablolar da eklenmiştir. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınının sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı **ya yinevi@pegem.net** adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

PEGEM Akademi Yayıncılık

DİKKAT

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne yönelik "Bakanlar Kurulu, Başbakan" ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı. "Diyanet İşleri Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Yönetmeliği" konusu son sınav ilanı konuları arasında yer almamasına rağmen yazar komisyonumuz, ilgili konunun yayınımda yer almasının okuyucularımıza faydalı olacağı düşüncesiyle eklenmesini uygun görmüştür.

Söz konusu düzenlemeyle;

"Yürütme maddeleri

MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

Tüzükler, Bakanlar Kurulu kararları ve yönetmelikleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce, bu Kanun Hükmünde Kararname ile değişiklik yapılan kanunların ilgili maddeleri gereğince yürürlüğe konulmuş olan tüzükler, nizamnameler, Başbakanlık ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikler ile diğer işlemler yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürür." hükümlerine yer verilmiştir.

T.C. Anayasasının Geçici 21'inci maddesinde ise "Kanunlar ve diğer mevzuat ile Başbakanlık ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler, ilgili mevzuatta değişiklik yapılmıncaya kadar Cumhurbaşkanlığı tarafından kullanılır" hükmüne yer verilmiştir.

Diğer taraftan, kitabımızda, Diyanet İşleri Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme Sınavlarına yönelik yer verilen konular <http://www.mevzuat.gov.tr/> internet adresinden güncel olduğu düşünülerek ayısına yer verilmiştir. Ancak, bazı mevzuatlarda "Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlık isimleri" gibi ibarelerin güncellenmediği görülmüştür.

Okuyucularımızın, kitapta yer alan bazı mevzuatlarda ve çıkmış sorularda "Bakanlar Kurulu, Başbakan ve bakanlık isimleri" gibi ibarelerin yer alması halinde yukarıdaki kanun hükmünün göz önüne alınarak değerlendirmeleri gerekmektedir...

İÇİNDEKİLER

1. Bölüm: Türkçe Dil Bilgisi	1
2. Bölüm: T.C. Anayasası	71
3. Bölüm: 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	119
4. Bölüm: 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	165
5. Bölüm: 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	186
6. Bölüm: 3071 Sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun	194
7. Bölüm: 6245 Sayılı Harcırah Kanunu	198
8. Bölüm: 4483 Sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun	212
9. Bölüm: 5018 Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu	222
10. Bölüm: 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu	250
11. Bölüm: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	265
12. Bölüm: 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	306
13. Bölüm: Diyanet İşleri Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	320
14. Bölüm: Diyanet İşleri Başkanlığı Kur'an Eğitim ve Öğretimine Yönelik Kurslar ile Öğrenci Yurt ve Pansiyon Yönetmeliği	325
15. Bölüm: Diyanet İşleri Başkanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği	333
16. Bölüm: Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar	340
17. Bölüm: Diyanet Akademisi Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği	353
18. Bölüm: Resmî Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	362
19. Bölüm: Diyanet İşleri Başkanlığı Görev ve Çalışma Yönetmeliği	376
20. Bölüm: Diyanet İşleri Başkanlığı Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği	404
21. Bölüm: Diyanet İşleri Başkanlığı Sınav Yönetmeliği	416
22. Bölüm: Taşınır Mal Yönetmeliği	422
23. Bölüm: Kur'an-ı Kerim, Meal Bilgisi, Tecvid ve Tefsir	440
24. Bölüm: Hadis Usulü	491
25. Bölüm: Fıkıh Usulü	519
26. Bölüm: İbadetler	562
27. Bölüm: Kalam Ekolleri ve Görüşleri	618
28. Bölüm: İslam Tarihi	657

SÖZCÜKTE ANLAM

SÖZCÜĞÜN ANLAM ÖZELLİKLERİ

Sözcükler, metinlerin temel yapı taşıdır. Dolayısıyla metnin -ya da bir konuşmanın- anlaşılması için sözcük anlamlarının iyi bilinmesi gerekir. Dilimizde bazı sözcükler tek bir kavramı karşılarken bazıları ise birden çok anlamı karşılar.

Tek anlamlı sözcükler: Sadece bir kavramı karşılayan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin başka anlamlara gelebilecek kullanımı yoktur.

Örnek

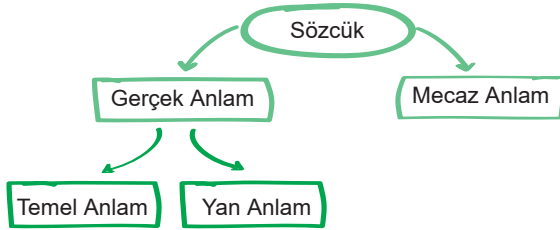
“Kaldırım, testere, tencere” sözcüklerinin tek anlamı vardır.

Çok anlamlı sözcükler: Kullanıldığı yere ve duruma göre birden çok anlam kazanabilen sözcüklerdir.

Örnek

“Ağız” sözcüğü, kullanıldığı yere göre birçok anlam kazanabilir: İnsan ağızı, mağara ağızı, yol ağızı, Karadeniz ağızı vs.

Dilimizde sözcüklerin kullanıldıkları cümleye göre kazandıkları farklı anlamlara “yan anlam” ya da “mecaz anlam” denir.

Gerçek Anlam:

Gerçek anlam, sözcüğün temel ve yan anlamlarını içerir. Dolayısıyla sözcüğün gerçek anlamları birden fazla olabilir.

Temel Anlam:

Bir sözcük tek başına kullanıldığında akla gelen ilk anlamına temel anlam denir. Temel anlam, en yaygın anlamdır. Sözlüklerde ilk olarak temel ya da en yaygın anlam açıklanır.

- Adamın kocaman ama estetik görümlü bir ağız vardı.
- Ormanda ateş yakmak oldukça tehlikeli ama sık rastlanan bir davranıştır.

Yan Anlam:

Bir sözcüğün temel anlamıyla ilişkili olarak kazandığı diğer anlamlardır.

- Mağaranın ağız o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu.
- Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar.

Pür Dikkat

“Yan anlam” ile “temel anlam” arasında herhangi bir şekilde (biçimsel benzerlik, ortak işlev, aynı madde-den oluşması...) ilgi kurulabilmelidir.

Örnek

- Mağaranın ağız o kadar küçüktü ki içeri ancak bir çocuk girebiliyordu. (“Mağaranın ağız” ile yemeye, içmeye ve ses çıkarmaya yarayan organ olan “ağız” arasında biçimsel olarak bir benzerlik kurulmuştur.)
- Çocuğun ateşini bir türlü düşüremiyorlar. (“Çocuğun ateşi” ile nesnelerin tutuşmasıyla beliren “ateş” arasında bir ısı ortaklığı vardır.)

Mecaz Anlam:

Sözcüğün gerçek anlamından (temel anlamından ve yan anlamından) uzaklaşarak kazandığı yeni anlamlardır. Bir başka ifadeyle mecazlar, bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda, başka bir sözcüğün yerinde kullanılan sözlerdir.

- Bu mahallede onun gibi ağız bozuk birini daha görmedim. (Bu cümledeki “ağız bozuk” söz öbeğinde kullanılan “ağız” sözcüğü; kendi anlamının dışında, küfürbaz anlamında, karşımıza çıkmaktadır.)
- Yeni seçilen muhtar, ilk toplantısında çok ateşli konuştu. (“Ateşli” sözcüğü “heyecanlı, coşkulu” anlamında kullanılmış; sözcük, anlamının dışına çıkmıştır.)

Temel anlam (TA), yan anlam (YA) ve mecaz anlamla (MA) ilgili aşağıdaki örnekleri inceleyiniz.

Genel oy

- ✓ Vatandaşların ırk, cinsiyet, servet, eğitim durumu, vergi ödeme gibi sınırlamalara tabi olmaksızın oy kullanma hakkına sahip olmasıdır. 1876 Kanunuesasi döneminde servet sahibi olmak, 1908 II. Meşrutiyet Dönemi'nde vergi ödemek oy kullanma hakkına sahip olmak için şart koşulmuştur. 1923 yılında yapılan değişiklikle bu şartlar kaldırılarak erkekler için genel oy prensibi benimsenmiştir; ancak tam anlamıyla genel oy ilkesinin benimsenmesi **1934'te yapılan** değişiklikle kadınlara oy hakkı tanınması sonucu tamamlanmıştır.

Eşit oy

- ✓ Her seçmenin yalnızca bir oy kullanma hakkına sahip olmasıdır.

Gizli oy - açık sayım ve döküm

- ✓ Gizli oy prensibi ilk kez **1876 Kanunuesasi'de benimsenmiştir**. 1921 ve 1924 anayasaları gizli oy açık sayım ve döküm ilkelerine yer vermemiştir. Bu ilkeler ilk kez 1961 Anayasası ile anayasal bir kural hâlini almıştır.
- ✓ Gizli oy ve açık sayım ilkesinin hukukumuzda girmesi ise ilk kez 1950 yılında milletvekili seçim kanununda yapılan değişiklikle olmuştur.
- ✓ Cumhuriyet döneminde gizli oy ve açık sayım döküm esası 1950 yılında yapılan seçimlerde ilk kez uygulanmıştır.

Tek dereceli seçim

- ✓ Tek dereceli seçim, seçmenlerin temsilcilerini doğrudan doğruya belirlemesine olanak sağlayan bir seçim sistemidir. İki dereceli seçimde ise seçmenler önce ikinci seçmen adı verilen bir grup seçmeni seçerler. Temsilciler daha sonra bu ikinci seçmenler tarafından seçilir. Türkiye'de tek dereceli seçim ilk kez 1946'da yapılmıştır. 1946'dan önce iki dereceli bir seçim sistemi uygulanıyordu. Tek dereceli seçim ilkesi ilk kez 1961 Anayasası ile anayasal bir kural hâlini almıştır.

Seçimlerin yargısal denetimi

1982 Anayasası'nda seçimlerin yargı organlarının denetiminde yapılacağı da düzenlenmiştir. Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma, seçim süresince ve seçimden sonra seçimle ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve **TBMM üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi** Yüksek Seçim Kurulundur. Seçim işleri, seçim kurullarınca yürütülür. Seçimden önce ancak adayın tutanağı kesinleştikten sonra seçilmeye engel durum ortaya çıkarsa tutanak Yüksek Seçim Kurulunca iptal edilir.

Yüksek Seçim Kurulu ilk kez 1950'de kurulmuştur. Bu nedenle yargı yönetim ve denetiminde yapılan ilk seçimler 1950 seçimleridir. Yüksek Seçim Kurulu ilk kez 1961 Anayasası ile anayasal bir organ hâlini almıştır.

Not

e. Sosyal Devlet

- ✓ Sosyal devlet ilkesine **ilk kez 1961 Anayasası'nda** yer verilmiştir. Bu ilke 1982 Anayasası'nda da yer almıştır. Sosyal devlet "sosyal adalet ve sosyal güvenliği sağlamak ve herkes için insan haysiyetine yaraşır asgari bir hayat düzeyini gerçekleştirmekle yükümlü olan, bu amaçla da gerekli mali ve ekonomik tedbirleri alan devlettir".

1982 Anayasası'na göre sosyal devletin amaçları şunlardır:

- ▶ Sosyal güvenlik, sağlıklı bir çevre ve konutu sağlanmak
- ▶ Asgari bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret tarifeleri belirlemek
- ▶ Ekonomik büyüme ve kalkınmayı sağlamak
- ▶ Millî geliri adaletli dağıtmak ve yoksullukla mücadele etmek
- ▶ Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak
- ▶ Sosyal denge ve sosyal barışı sağlamak
- ▶ İstihdam olanaklarını arttırarak işsizliği önlemek

Sosyal devletin hukuki araçları**1. Vergi Adaleti**

- ✓ Vergi Adaleti, vergi oranlarının çalışanların mali güçlerinin dikkate alınarak belirlenmesini ifade eder. Yüksek gelir tabakasındakilerden yüksek oranda, düşük gelir tabakasındakilerden düşük oranda vergi alınarak gelir eşitsizliğini giderilmesi, sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir.

2. Kamulaştırma ve Devletleştirme

- ✓ Kamu yararının gerektirdiği durumlarda, özel mülkiyette bulunan taşınmazların bir kısmı veya tamamı kanunda gösterilen esas ve usullere göre devlet veya kamu tüzel kişileri tarafından kamulaştırılabilir. Sosyal amaçla gerçekleştirilen kamulaştırma ve devletleştirme, sosyal devletin bir yöntemi olarak kabul edilir.

3. Planlama

- ✓ Devletin sosyal ve ekonomik hayata müdahale etmesini öngören sosyal devlet anlayışına göre bu müdahalenin sistemli, tutarlı ve bilimsel bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla "planlama" yapılmalıdır.

4. Sosyal haklar

- ✓ Sosyal adaleti sağlamaya, sosyal eşitsizliği azaltmaya, toplum içinde ekonomik bakımdan zayıf olanları korumaya yönelik haklara "sosyal haklar" denir.

f. Hukuk Devleti

Hukuk devleti **ilk kez 1961 Anayasası'nda** yer almış, 1982 Anayasası'nda da düzenlenmiştir.

İSLAM HUKUKUNUN MAHİYETİ VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

- ☞ insanların birbiriyle ilişki kurmalarını sağlayan yapıya toplumsal düzen denir.
- ☞ Toplumsal yaşamı düzenleyen kurallara toplumsal düzen kuralları adı verilir.
- ☞ Toplumsal düzen kuralları din, ahlak, hukuk, örf-âdet ve görgü kuralları şeklinde sınıflandırılabilir.
- ☞ **Hukuk**, belli bir ülkede kişilerin birbirleriyle, toplumla ve devletle ilişkilerini düzenleyen, devlet gücüne dayalı, maddi zorlamaya varan yaptırım araçlarıyla desteklenen kurallardır.
- ☞ İslam'da bireysel ve toplumsal yaşamla ilgili düzenleyici kurallar bütününe fıkıh terimi kullanılmıştır.

Hukukun İşlevleri

- ✓ Toplumsal Düzeni Sağlama
- ✓ Gereksinimleri Karşılama
- ✓ Adaleti Gerçekleştirme

FIKİH KAVRAMI

- ☞ Fıkıh kelimesi bir masdar olup etimolojik olarak “f - k - h” kökünden alınmış olup anlamakla ilgili bir kavramdır.
- ☞ Sözle ilgili kullanıldığında, sözün hakikatinin fark edilmesi ve kastedilen mananın kavranması anlamına gelir.
- ☞ Firâset (sezgi – öngörü) ve dirayet (bilgiyi kuşatma) kavramları da fıkıh içerisinde yer alır.
- ☞ **Fâkih** ileri düzeyde kavrayışın kendisinde sıfat ve karakter haline geldiği kimsedir.
- ☞ Fıkıh bilinenden (ilm-i şâhid) bilinmeyene (ilm-i gâib) ulaşmaktır.
- ☞ Fakih, helal ve haramı birbirinden ayırabilecek yeteneğe sahip (âlim) kimseler için kullanılmıştır.

Fıkıh Kavramının Tarihsel Gelişimi

Fıkıh kavramının tarihsel gelişim aşamalarından ilki, Kur'an'ı Kerim ve hadislerde, kelimenin sözlük anlamına göre daha özel bir nitelik kazanmasıdır. Fıkıh kelimesine

Kur'an'ı Kerim ve hadislerde dinde derin kavrayış (dinde tafakkuh) anlamı yüklenmiştir.

Fıkıh kelimesi, Kitâb ve Sünnet naslarıyla sabit olan hükümleri bilmek yanında, bu naslar üzerinde yürütülen akli çika-

rim faaliyetini ve bunun sonucunda ulaşılan bilgileri ifade etmeye başlamıştır. Bu aşamada fıkıh, dinî bilginin her türünü içermektedir.

- ☞ Hz. Peygamber'in hadislerinde fıkıh hem sözlük, hem de dinde tafakkuh anlamıyla kullanılmıştır.
- ☞ Hadislerde hem zihinsel çaba ile elde edilen bilgi hem de haber ve öğrenmeye dayalı bilgi anlamındadır.
- ☞ İlk dönemde fıkıh ve ilim aynı anlamda kullanılmışken Hicri I. asrın sonlarından itibaren ilim sözcüğü rivayeti ifade için kullanılmıştır.

Fıkıhın, bilimsel bir disiplin hâline dönüşmeye başlaması, Ebû Hanîfe Dönemi'ne denk düşmektedir. Ebû Hanîfe'nin itikadi konuları ele alan eseri **el-Fıkhu'l-ekber** adlı eseri kavramlaşma sürecinin bir aşamasını gösterir.

- ☞ Ebû Hanîfe'nin “fıkhu'l-ebasat adlı eserinde **“dinde fıkıh ahkâmda fıkihtan üstündür”** demesi fıkıhın bağımsız bir disiplin olarak ortaya çıkmaya başladığını göstermektedir.

P
E
G
E
M
A
K
A
D
E
M
İ

- ☞ Burada dinde tafakkuh itikadi meselelerde ahkâmda fıkıh ise ameli meselelerde kavrayışı anlatmaktadır.
- ☞ Bu aşamada fıkıh henüz itikadi alanından tam olarak ayrılmamış olsa bile, bir tasnif çabası ortaya çıkmıştır. Son aşamada fıkıh kavramı, itikadi alanının dışarıda bırakılmasıyla, ameli hükümlerle sınırlı bir çerçeveye kazanmıştır.

Fıkıhın teknik düzeyde tanımlanması uzun sayılabilecek bir süreçte gerçekleşmiştir.

Fıkıhın Terim Anlamı

Şer'î ameli hükümleri tafsilî delillere dayalı bilmektir. **Tafsilî delil** (cüz'î delil) her davranışla ilgili hükmün dayandığı özel delildir.

Fıkıh, şer'î ameli hükümler bütünüdür. Bu tanıma göre şer'î ameli hükümler **ibâdât, muâmelât ve ukûbât**ır.

Fıkıh ve Şeriat İlişkisi

- ☞ Şeriat (şer') genelde İslam düşüncesinin özeldi ise İslam hukuk teorisinin üzerine kurulduğu merkezî bir kavramdır.
- ☞ Şeriat geniş anlamıyla ilahi irade tarafından öngörülen dini hükümler bütünüdür.
- ☞ Dar anlamda şeriat, yalnızca peygamberden peygambere değişime açık hükümler bütünüdür.
- ☞ Şeriat hem nass yoluyla bildirilmiş, hem de içtihadî yöntemlerle elde edilmiş hükümleri kapsar.

ÇÖZÜMLÜ TEST

1.

- I. Mekke Dönemi'nde miras konusunda hukuki bir düzenleme yapılmamıştır.
- II. Hicrete kadar Arapların örfi hukuku uygulanmıştır.
- III. Hicretten hemen sonra muahad, başlangıçta mirasçılık sebebi sayılmıştır.
- IV. Enfal suresi 72. ayetle Mekkeli Müslümanların birbirine mirasçı olabilmeleri için hicret şartı getirilmesi asli bir hüküm olarak konmuştur.

İslam miras hukukunun tarihsel gelişimi ile ilgili verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız II B) Yalnız IV C) I ve III
D) I, II ve III E) I, II, III ve IV

2.

- I. Hukukun kaynakları sırasıyla Kitâb, Sünnet, Sahâbe İcmâi, sahâbenin bireysel icthadlarıdır.
- II. Re'y icthadı sistemleşerek kıyas, istihsan, istislah (maslahat) gibi kısımlar hâlinde incelenmiş her bir bölümün kaynak değeri ayrıca ele alınmıştır.
- III. Hicrî 4. asrın ortaları ile 19. yüzyılın sonlarına kadar süren dönemi olup taklid dönemi olarak adlandırılmıştır.
- IV. Kurucu kabul edilen hukukçularını görüşleri etrafında mezhepler şekillenmiştir.
- V. Şahıs merkezli bir hukukî yapılanma ortaya çıkmıştır.

Hukuk dönemlerinden müçtehit imamlar dönemi ile ilgili verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. **İslam miras hukukunda miras bırakana doğrudan veya erkek vasıtasıyla bağlı bulunan mirasçılar için aşağıdaki kavramlardan hangisi kullanılmıştır?**

- A) Asabe B) Vela C) Feraiz
D) Sebeiyye E) Nesebiyye

4.

- İctihadlarında, Kitâb, Sünnet, İcmâ, Medinelilerin Uygulaması, kıyas, sahabe kavli, mürsel maslahat, örf ve adet, seddi zerâi, istihsan ve istishab kullandığı kaynaklardır.
- Şeybânî ve el-Leysî bu eserin güvenilir ravileridir. Günümüzde Kuzey Afrika ülkeleri, Moritanya ve Nijerya'daki Müslümanların çoğu bu mezhebe mensuptur. Mısır, Sudan, Bahreyn ve Kuveyt'te belli oranda bu mezhep mensubu bulunmaktadır.

Bu özellikler aşağıdaki mezheplerden hangisine aittir?

- A) Malikilik B) Şafilik C) Hanefilik
D) Caferilik E) Hanbelilik

5. **Caferilikle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?**

- A) Hilafetin Hz. Ali ve Hz. Fatma soyundan gelen on iki imama has olduğunu savunurlar.
- B) Şiiliğin en kalabalık grubudur.
- C) Hukukta kaynak olarak Kitâb, Sünnet, icmâ ve aklı kabul ederler.
- D) Her sahâbenin rivayet ettiği hadisi kabul etmezler.
- E) İcmanın oluşması için bütün ümmetin ittifakını şart koşarlar.

6.

- I. Mesele ile ilgili olarak müctehidlerin açıkladıkları görüşlerde birleşmelerine sarîh icma denir.
- II. Müctehidlerin görüşten haberdar olmalarına rağmen açıkça görüşlerini beyan etmeyip aleyhtede fikir belirtmemeleriyle oluşan icma sukûti icmâdir.
- III. İcma Muhammed ümmetine mahsustur.
- IV. İcma ayet ve hadislerde yer alan ümmetin yanılmazlığı fikri üzerinde temellendirilmiştir.

İcma ile ilgili olarak yukarıda verilenlerden hangileri doğrudur?

- A) I ve IV B) III ve IV C) I, II ve III
D) II, III ve IV E) I, II, III ve IV

P
E
G
E
M

A
K
A
D
E
M
İ

HZ. PEYGAMBER'İN VEFATI ÖNCESİNDE YAŞANAN BAZI GELİŞMELER

- ☞ Yemen'de Esved el-Ansî peygamberlik iddiasında bulundu. Yemen valisi Bazan'ı öldürdü.
- ☞ Müseylemetü'l-kezzab Yemame'de peygamberlik iddiasında bulunup, Hz. Peygamber'e Arabistan'ı paylaşmayı teklif etti. Müseylime Hz. Ebu Bekir Dönemi'nde ortadan kaldırıldı.
- ☞ Hicretin 11. yılı Safer ayında Mute savaşının olduğu bölgeye Usame ordusu gönderildi. Usame'nin komutasına itiraz edenleri Hz. Peygamber uyardı. Usame ordusu Resulullah'ın hastalığını duyunca bekleyip ancak Hz. Ebû Bekir Dönemi'nde hareket etti.

HZ. PEYGAMBER'İN VEFATI

- ☞ Hz. Peygamber Safer ayının son günlerinde rahatsızlandı.
- ☞ Hz. Meymune'nin odasında tutulduğu hastalığın ilk günlerini sırayla eşlerinin odalarında kalarak geçirdi.
- ☞ Beşinci günden itibaren rahatsızlık artınca eşlerinin rızasını alıp Hz. Aişe'nin odasında kaldı.
- ☞ Son üç gününde mescide çıkamaz oldu. Namazları Hz. Ebû Bekir'in kıldırmasını istedi.
- ☞ Bu üç günde ancak bir vakit namaza mescide çıkıp ashaba tavsiyelerde bulundu.
- ☞ Hastalığı hafiflediği bir gün mescide gittiğinde Hz. Ebû Bekir'in namaz kılmasını işaret etti.
- ☞ 13 Rebiülevvel 11/8 Haziran 632'de 63 yaşında vefat etti.
- ☞ Ölüm haberi Müslümanları üzdü hatta Hz. Ömer onun ölümünü kabullenmek istemedi.
- ☞ Hz. Ebû Bekir çok hâlindeki Müslümanları Âl-i İmran/144 ayetini okuyarak teskin etti.
- ☞ Ensarin halife seçimi yaptığını duyan Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve Ebû Ubeyde'yi alarak toplantı yerine gitti ve halife seçildi.
- ☞ Hz. Peygamber'in cenazesini Hz. Ali yıkadı.
- ☞ Cenaze namazı önce erkekler, arkasından kadınlar daha sonra da çocuklar olmak üzere küçük gruplar hâlinde imamsız kılındı.
- ☞ Hz. Peygamber vefat ettiği yer olan Hz. Aişe'nin odasına defnedildi.

İLGİLİ AYET

"Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisin geriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır." (Al-i İmran 144)

HZ. PEYGAMBER'İN MİRASI

Hz. Peygamber'in ana gelirlerini üç başlık oluştururdu.

1. Ganimetlerin beşte biri, asker sıfatıyla ganimetlerin payına düşen miktarı
 2. Barış yoluyla elde edilen gelir. (Fedek arazisi)
 3. Çeşitli hediyeler
- ☞ Uhud Gazvesi'ne katılan Muhayrik en-Nadrî şehit düştüğünde hurma bahçelerinin Hz. Peygamber'e verilmesini vasiyet etmiştir.
 - ☞ Hz. Peygamber, devlet başkanlığı dolayısıyla ücret almamıştır.
 - ☞ Hz. Peygamber mütevazı bir hayat sürmüş birçok kez aç kalmıştır.
 - ☞ Ölmeden önce mallarını infak etmiştir.
 - ☞ Mirasının tamamı birkaç katır, birkaç silah ve sadaka olarak ayırdığı birkaç araziden ibarettir.
 - ☞ Zekatın kendisine ve ailesine helal olmadığını bildirmiştir.
 - ☞ Vefatı sonrasında arazilerin ailesi için harcanması ve geri kalanın devlet hazinesine devredilmesini vasiyet etmiştir.

HZ. MUHAMMED'İN AHLAKİ ŞAHSİYETİ, AİLE HAYATI, SİYASİ VE ASKERİ KİŞİLİĞİ

- ☞ Uzuna yakın orta boylu olup yüzü beyazdı.
- ☞ Güler yüzlüydü. Yavaş yavaş konuşurdu.
- ☞ Konuşmada önemli yerleri birkaç kez tekrarlardı.
- ☞ Gürültü çıkarmadan dikkatli yürürdü.
- ☞ Giyiminde titizdi, dağınıklıktan hoşlanmazdı.
- ☞ Tatlı sözlüydü. Kimseyi hor görmez, azarlamazdı.
- ☞ Yerine göre şaka yapardı.
- ☞ Herkes huzuruna rahatlıkla çıkabilirdi, mütevaziydi.
- ☞ Adiy b. Hâtim gibi birçok kimse tevazusunu görünce Müslüman oldu.